



RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

Warszawa, dnia 27/06/2008

RPO-583153-I/08/AK

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Marek Sawicki
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa

Wielce honorowy Panie Ministrze.

W odpowiedzi na pismo Pana Ministra z dnia 30 kwietnia 2008 r., pragnę podziękować za obszerną analizę stanu prawnego w kontekście podawania do publicznej wiadomości, na stronie internetowej ARiMR, wykazu rolników, którym w roku 2006 przyznano płatność do gruntów rolnych lub płatność cukrową. Niestety nie mogę zgodzić się z większością argumentów przedstawionych przez Pana Ministra z następujących powodów.

O dużym pośpiechu ustawodawcy i błędach popełnionych już na etapie prac legislacyjnych świadczy fakt, iż budzący moje wątpliwości przepis art. 43 ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach do gruntów rolnych i płatności cukrowej (Dz. U. Nr 35, poz. 217 ze zra.; dalej ustawa o płatnościach do gruntów rolnych) został zgłoszony jako poprawka do rządowego projektu ustawy w trakcie II posiedzenia Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Przepis ten - mimo bezpośredniego związku z problematyką ochrony danych osobowych i wbrew dyspozycji art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.; dalej: ustawa o ochronie danych osobowych) - nie został przedstawiony do zaopiniowania Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych.

W swoim piśmie z dnia 30 kwietnia 2008 r. wskazuje Pan, iż „ustawa weszła w życie z dniem ogłoszenia, tj. z dniem 27 lutego 2007 r., z pewnymi wyjątkami dotyczącymi kilku artykułów, które weszły w życie z dniem 15 marca 2008 r., a zatem przepis o wejściu w życie ustawy nie nadał ustawie, czy też poszczególnym jej przepisom, wstecznej mocy obowiązującej. Z formalnego punktu widzenia, art. 43

ustawy nie stanowi zatem przykładu działania prawa wstecz". Powyższe twierdzenie nie wydaje się uzasadnione, gdyż retroaktywność przepisu art. 43 ustawy o płatnościach do gruntów rolnych nie wynika wprost z jego brzmienia, lecz z przewidzianego w ust. 3 terminu publikacji wykazu rolników oraz z momentu wejścia w życie całej ustawy. Skoro bowiem przedmiotowy akt normatywny zaczął obowiązywać dnia 27 lutego 2007 r., ARiMR do 30 lipca 2007 r. była obowiązana do opublikowania wykazu rolników, którym przyznano płatność. Prawodawca ustanowił zatem przepis prawa, który wiąże skutki prawne w postaci konieczności publikacji do dnia 30 lipca 2007 r. wykazu rolników ze zdarzeniami prawnymi mającymi miejsce w przeszłości (otrzymanie płatności w 2006 r.). Sytuacja ta z punktu widzenia osób, które w roku 2006 r. otrzymały płatność do gruntów rolnych lub płatność cukrową wydaje się być krzywdząca, gdyż rolnicy ci w momencie składania wniosków o dofinansowanie nie mogli spodziewać się, że ich pełne dane osobowe zostaną opublikowane w internecie w roku następnym. W tym kontekście można stwierdzić, iż rozwiązanie takie narusza wynikającą z art. 2 Konstytucji zasadę zaufania do państwa i stanowionego przezeń prawa. W moim przekonaniu regulacją, która w pełni respektowałaby standardy konstytucyjne byłoby ujęcie - w ramach przepisów przejściowych do ustawy - zasady, iż konieczność publikacji danych osobowych wynikająca z art. 43 ustawy o płatnościach do gruntów rolnych nie dotyczy płatności przyznanych w roku poprzedzającym rok wejścia w życie ustawy.

Na gruncie omawianej regulacji pojawia się jeszcze jeden problem konstytucyjny. Mianowicie, art. 51 ust. 2 Konstytucji RP zakazuje władzom publicznym pozyskiwania, gromadzenia i - co w tym wypadku najważniejsze - udostępniania innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym. Mimo tego, iż działanie ARiMR posiada przymiot legalności, ponieważ art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych dopuszcza ich przetwarzanie (czyli, zgodnie z art. 7 pkt 3 tejże ustawy, dokonywanie jakichkolwiek operacji na danych osobowych), „gdy jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa”, to powstaje wątpliwość, czy podawanie pełnych adresów zamieszkania osób fizycznych, które pozyskały środki finansowe nie stoi w sprzeczności z ujętą w art. 51 ust. 2 ustawy zasadniczej zasadą adekwatności. W mojej ocenie zasługuje na uwzględnienie postulat przejrzystości wydatkowania środków publicznych i w związku z tym udostępniania informacji o podmiotach, które środki te pozyskały, jednak trudno wskazać przyczyny, dla których powszechnie dostępne stają się szczegółowe dane dotyczące ich adresu zamieszkania. Warto wskazać, iż konstytucyjne prawo do ochrony życia prywatnego jednostki (art. 47 Konstytucji) zostaje ograniczone już poprzez sam fakt upublicznienia informacji o dokonanych na rzecz jednostek płatnościach. Stąd dalej idąca ingerencja

w autonomię informacyjną w postaci publikowania danych adresowych jednostek, nie wydaje się być konieczna w demokratycznym państwie prawnym.

W świetle powyższego, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra ponownie z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w przedmiotowej sprawie.

Łukasz Wójcik
Jan Hochmayer